

Jaargang 16 Nummer 3
23 september 2009

1. Voorwoord van de voorzitter
2. Gentse sprokkels
3. Gent in zijn blootje
4. Verslag van de uitstap van 21 september 2009
5. Te noteren in de agenda

1. Voorwoord van de voorzitter

Het was een prachtige maandag waarbij eens te meer het culturele en het culinaire alle eer werden aangedaan en dit alles in een Gentse omgeving.

Zoals iedere Broeder die een daguitstap organiseert had Broeder Luc wat organisatorische problemen. Zijn doel was ons de maandag-gieting van brons te laten bijwonen. Doch jammer, uitgerekend deze maandag hebben ze niet gegoten. Ondanks alles een interessant gegeven en een charmante uitleg..., en zelfs prachtige beelden waaronder een echte George Minne kunnen bewonderen. Deze ongewone dagindeling met 2 bezoeken in de voormiddag en een late lunch was een prima oplossing.

Bij de lunch werd eveneens Broeder Andre Mortier gehuldigd met een mandje snoep van Temmerman (Veronique) en een (klein) flesje bubbels; hij werd onlangs **90 jaar** en is dus 2 maal zo oud als ons jongste lid!

Een kaart met wensen van beterschap werd ondertekend voor Geert Van Doorne, hopelijk kan hij ons vervoegen op de volgende uitstappen.

We kijken uit naar de volgende uitstap met de collectie orgels van onze Broeder Antoine.

Opgemerkt werd dat sommige broeders onze vestimentaire code aan hun laars lappen, menige opmerking werd hierover gemaakt. Inderdaad broeders een dasje is aangewezen, verplichten doen we bij ons als broederschap niet.

2. Gentse sprokkels, een woordje uitleg over nog een Gentse vereniging De Wijnmetersgilde, Gent. De wijngaard "In Monte Blandinio" achter de St Pietersabdij.

Sommigen kenden ons overleden lid Willy De Smet, stichtend lid van onze Broederschap. Wel, toen in de jaren '70 de restauratiewerken aan de St Pietersabdij vorderden rees bij een aantal mensen o.a. bij onze Willy De Smet de behoefte om wat zich rond de abdij heeft afgespeeld nieuw leven in te blazen.

De geschiedenis toont immers aan dat monniken in onze regio lang de meest enthousiaste producenten, consumenten en handelaars van wijn waren.

Uit archieven blijkt dat sinds de jaren 800 wijn werd verbouwd in Gent.

De biograaf van Karel de Grote, vertelt dat een zekere Einhard (770-840) abt was van de twee Gentse abdijen St Pieters en St Baafs (jawel alle 2, van cumul gesproken). Hij zou op de "Blandijnabdij een deel wijngaard gelegen onder het klooster" geschonken hebben aan de abdij en dit "opdat de wijngaard zou bewerkt worden door de monniken en opdat de vruchten tot hun verbruik zouden kunnen dienen". De benaming "onder het klooster" is erg vaag doch prof Ganshof aarzelde niet om deze wijngaard te situeren op de helling naar de Schelde toe. Een grote gok was dat nu ook weer niet.

Wat eveneens historisch juist is, weten we uit diverse bronnen die vermelden dat de St Pietersabdij ten tijde van Keizer Karel ook een wijngaard in de streek van Parijs bezat. In feite een goed excuus om bij zijn buur en rivaal, de Franse koning, eens op bezoek te gaan als hij vanuit Spanje naar Gent kwam of ervan terug keerde!

Met het idee van de Gentse Wijnmetersgilde werd door Willy De Smet op 13 oktober 1973 contact genomen met de schepen Renaat Moreeuw. Dat beviel het schepencollege en op 13 mei 1974 werd de principiële beslissing genomen om het aanleggen van de wijngaard op te nemen in het algemeen project van de tuinaanleg achter de St Pietersabdij.

Heel erg zeker van hun stuk was men niet want er werd advies gevraagd aan het "Institut d'Oenologie de Davayé (Macon)" dat een gunstig advies gaf i.v.m. het terrein en de grond. Een 20 tal druivenstokken van verschillende variëteiten werden aangepland als proef, eerst in Zwijnaarde en De Pinte.

Iedereen, van burgemeester Placide De Paepe tot enkele senatoren mengden zich in de discussie wat nu de beste (lees drinkbare) wijn zou opleveren. Heel wat jaren later blijkt dat die eerste wijn niet te genieten was, nieuwe stokken werden aangepland. Het is blijkbaar niet zo simpel!

Op 1 juni 1978 dus na nog eens 4 jaar werd door de kapitelraad de vzw Gentse Wijnbouwers- en Wijnmetersgilde opgericht. De naam verwijst naar het vroeger ambacht van dezelfde naam waarbij het schild nog steeds het huidige schild is en bij de jaarlijkse plechtigheden wordt opgesteld.

De lijst van jaarlijks geïntroniseerden is lang en indrukwekkend.

Zie ook eens op <http://www.wijnmetersgildegent.be/>

3. Gent in zijn blootje

In deze reeks pogen wij een tipje van de sluier (voor zover die er is) op te lichten.

Dat iedereen overtuigd is van de pracht van onze Gentse binnenstad is bekend. Toch stappen wij al te vaak achteloos voorbij de schatten die Gent herbergt (of verbergt).

Wie weet al het naakt dat in Gent te bewonderen is terug te vinden? En bovendien, wie weet wat het voorstelt?

De vorige beelden die werden belicht waren:

1. "Harmonia" op de KNS op het Sint Baafsplein
2. "Kariatide en Atlante" op de KNS op het Sint Baafsplein.
3. "Jan-Frans Willems" standbeeld op het Sint Baafsplein
4. "De Mammelokker"
5. "De Bron der Geknielden van Georges Minne" op het Emile Braunplein

Er volgen er zeker nog meer dan 100 andere en dit enkel in Gent! Wij zijn dus nog een hele poos aan de gang en ik weet niet of ik ooit de informatie van alle gevonden beelden zal kunnen publiceren. Aan het huidige ritme hebben wij zeker nog 25 jaar nodig... daarom zullen wij af en toe over meer dan één beeld iets vertellen.

Voor het volgende beeld gaan we door de Mageleinstraat maar houden halt aan de hoek van de Korte Kruisstraat. Daar vinden wij op de zijgevel van dit "modern" gebouw een even "moderne" versiering.

Het Wiel van het Leven

Op 6,5 meter hoogte, is een recent Gents gevelbeeld te zien: een rond, zinnebeeldig kunstwerk, dat door de Gentse beeldhouwer-architect Denis Van Impe (°1953) werd gemaakt. Hij studeerde aan de Gentse Academie voor Schone Kunsten en daarna aan het Europacollege te Brugge en aan een architecteninstituut te Genève. In Brussel en in de Ardennen voerde hij restauraties uit.

De voorstelling bevindt zich op de zijgevel van het gebouw dat oorspronkelijk werd gebouwd voor de kunstboekhandel “Barnabé” Menig passant vond dit gebouw een gedrocht, vele andere prezen de elegante architectuur. De kunstboekhandel verdween en het gebouw kreeg al diverse (winkel)bestemmingen, momenteel een damesschoenwinkel.

Het kunstwerk is een kroonvormig boetseerwerk van 2,70 m doormeter met twee figuren: een naakte vrouw en een ruimtevaarder. Het naakt symboliseert het verleden, de schoonheid (want het verleden is schoon) en de kunst. De man in ruimtepak is de toekomst, de techniek, het intellect.

De toekomst trekt het verleden mee, want verleden en toekomst zijn één, zoals geboorte en dood, kunst en techniek moeten samen gaan. Rondom zijn de verschillende beschavingen met hun schrift uitgebeeld: van spijkerschrift, het beeldschrift van de Egyptenaren, Hittitische, Assyrische en Hebreeuwse “letters” naar de formule van Einstein en de tekens opgevangen uit de ruimte. In het midden van dit wiel is met opzet een raam, het “venster op het leven”, zinnebeeld van de werkelijkheid.

Tussen beide figuren bevindt zich een open boek met volgende aanduidingen: 1980, het bouwjaar, en de namen van de bouwheer, de architect en de aannemer. Een kunstwerk dus als handtekening van een architect.

Dit originele werk dat als gevelbeeld enig in zijn aard is te Gent, werd oorspronkelijk in klei geboetseerd en daarna afgegoten in plaaster. De plaasteren gietvorm werd gevuld met vuurvaste klei en de nieuwe afdruk in een oven gebakken op 1300 °C Aldus werd een duurzaam kunstprodukt verkregen, dat alle weer kan doorstaan.

Wij verlaten de Korte Kruisstraat en de Mageleinstraat en maken ons klaar om naar de Kalandenberg te gaan maar wenden eerst onze blik naar links waar wij een statig gebouw ontwaren, momenteel een winkel maar eertijds een warenhuis, ook nog bekend na de restauratie als het gebouw van “Parisis”

Warenhuis De Laet Henegouwenstraat

Op de hoek van de Kalandenberg verrees eind 19 de eeuw één van de meest typerende warenhuizen van die tijd, gebouwd in opdracht van paardentuigmaker De Laet. De stijl van dit gebouw werd overgenomen uit Parijs, immers trachtte men de boulevardarchitectuur uit die stad te imiteren. Door de aanwezigheid van de Gentse high society rondom, waren winkels op en nabij de kalandenberg exclusiviteitszaken: “boutiques de nouveautés” met modeartikelen, lingerie, lederwaren, patisserieën, kleermakers, kappers, boekwinkels en drukkerijen. Daarom dat het warenhuis De Laet op deze strategische plaats geen toeval was.

Dit monumentaal neoclassicistisch huis uit 1880 naar ontwerp van architect Jules de Rave (op vitrine en gevelsteen) werd ingeplant op de hoek van de Kalandenstraat en de Lange Kruisstraat. De zeven traveeën brede voorgevel van hardsteen heeft vijf bouwlagen gemarkeerd door een breder middenrisaliet (risaliet is een deel van de voorgevel die vooruitspringt, minstens een venster breed en over de gehele hoogte doorlopend) met een grote rondboogdeur en twee superposeerde balkons op zware consoles waarbij het tweede ondersteund door atlasfiguren. (bovenlichaam naakt)

De rondboogvormige balkondeur is bovenaan geflankeerd door gegroefde pilasters met Corinthisch kapiteel, bekronend hoofdgestel (tafelment = benaming voor de architraaf (de hoofdbalk van het kroonwerk van een gebouw die op de kapitelen der zuilen rust en het verdere lijstwerk (fries en kroonlijst) draagt), fries en kroonlijst tezamen) en ononderbroken gebogen fronton. Verder horizontaal geleed door doorlopend ijzeren balkon boven de begane grond met winkelpui en entresol; hoofdgestel met uitspringende kroonlijst waarboven een attiek (staand vlak, soms versierd met pilasers of balasters, op de kroonlijst van een gebouw geplaatst om het dak aan het oog te onttrekken) met opengewerkte galerij.

Er is een verticaal gevelritme aangegeven door kolossale pilasters vanaf de derde bouwlaag af met geblokte sokkels en Corinthisch kapiteel waartussen rechthoekige en rondboogvormige vensters met zwaar geprofileerde omlijsting op de imposten (kussenblok of profilering van een pijler of muur op de hoogte waarop boog van een gewelf begint) en sluitstuk.

Langs de Kalandenstraat zijn er afgesnuite (in een scherpe hoek afgewerkt) hoektraveeën met identieke opstand als middenrisaliet en gelijkaardige zijgevels van een travee met korfbogig drielicht met een hoofdje als sluitsteen op de bovenste verdieping. Er is een doorlopende galerij boven het hoofdgestel. De gespierde mannenfiguren op de gevel zijn louter figuratief en stellen Atlasfiguren voor. Atlas was de Romeinse godheid die de wereldbol op zijn hals en nek droeg. Vandaar dat de bovenste halswervel de “Atlaswervel” wordt

genoemd” Atlasfiguren komen in de architectuur regelmatig voor in de klassieke oudheid, in de renaissance en in de barok. Ook in de neo-stijlen vande 19de eeuw komen ze voor zoals hier in de voormalig warenhuis “De Laet”

Voor wie al op eigen houtje al wat speurwerk wil verrichten kan zich concentreren op ons volgend beeld: Waar toont deze begerlijke dame haar prachtig bovenlichaam aan deze stoere smid?

4. Verslag van de uitstap van 21 september 2009

De

uitstap, ingericht door broeder Luc De Wilde kon rekenen op de aanwezigheid van 18 broeders en 3 genodigden.

De samenkomst bij de Brandweer in de Roggestraat startte met een ontbijt(je) terwijl wij werden verwelkomd in de briefingzaal door de brandweercommandant, luitenant-kolonel Christian Van de Voorde die ons al een beetje inwijdde in de “geheimen van de interne brandweerkeuken”. Na een filmpje die de geschiedenis behandelde van de oprichting en evolutie van de brandweer werden wij rondgeleid langs o.a. de sportzaal, de kantine, de keuken, de kleedkamer, de garage, de centrale en kregen wij deskundige uitleg over het leven van de brandweer in deze hoofdpost.

De brandweer van Gent is een beroepskorps en staat in voor de bescherming van Gent, de gefusioneerde gemeenten (Afsnee, Drongen, Gentbrugge, Ledeborg, Mariakerke, Oostakker, Sint-Amandsberg, Sint-Denijs-Westrem, Sint-Kruis-Winkel, Wondelgem en Zwijnaarde) en ook nog vijf ‘beschermde’ randgemeenten De Pinte, Destelbergen, Evergem, Lovendegem en Sint-Martens-Latem. Om dit grondgebied optimaal te kunnen bedienen heeft de brandweer één centrale kazerne (zijnde in de Roggestraat) en vier voorposten.

De opdracht van de brandweer ligt wettelijk vast en is samengevat in 10 taken.

De opdrachten van de brandweer reiken veel verder dan brandbestrijding alleen, al is het ongetwijfeld het meest spectaculaire en ook het meest heldhaftige aspect van het beroep. De brandweerman is een man van alle gevaren, of die nu voortkomen uit brand, uit de lucht, te maken hebben met water of een ander natuurelement dat het leven of de gezondheid van mensen en dieren, of hun bezittingen, bedreigt. In alle omstandigheden moet de brandweer passende bijstand verlenen.

- brandinterventies: brandbestrijding en bestrijden van ontploffingsgevolgen;
- technische hulpverleningswerken: onder andere opsporen en bevrijden van personen en dieren in gevaarlijke situaties, duiken, vrijmaken van de openbare weg na ongeval of storm, vernietiging van wespennesten;
- dringende medische hulpverlening;
- brandpreventie;
- chemische, nucleaire en biologische vervuiling (ook koolwaterstoffen);
- overstromingen: preventieve bescherming, pompwerkzaamheden, bijstand en/of aanwending van de afdichting;
- telecommunicatie: installatie van de operationele commandopost op het terrein;

- internationale opdrachten op aanvraag van de minister van Binnenlandse Zaken;
- preventieve opdrachten: aanwezigheid tijdens lokale manifestaties op aanvraag van de autoriteiten of van de organisatoren;
- logistiek: technische bijstand aan de politie en de gerechtelijke overheden (gericht).

Naast de wettelijk opgelegde interventietaken, is er voor de brandweer ook een preventieve taak weggelegd. Onder het motto 'voorkomen is beter dan genezen' worden er adviezen gegeven over bouwdoSSIERS en milieuvergunningen om de risico's op brand en vervuiling te beperken.

De brandweer geeft advies en houdt toezicht op de uitvoering van de wettelijk voorgeschreven veiligheidsmaatregelen bij o.a.

- de organisatie van manifestaties
- bouw- en milieuvergunningsaanvragen
- het inrichten van kamerwoningen
- interventieplannen voor bedrijven

De voormiddag werd afgesloten met een bezoek aan de Kunstbronsgieterij De Groeve aan de Ambachtenlaan te Merelbeke. www.kunstbronsgieterij-degroeve.be

Dochter De Groeve leidde ons rond. De kunstbronsgieterij voert enkel opdrachten uit van kunstenaars of besturen, maar maakt zelf geen ontwerpen. De kunstenaar levert een model op ware grootte af, bijvoorbeeld in plaaster. Het is aan de kunstbronsgieterij om een mal te maken, en door het systeem van verloren was wordt een bronzen beeld gegoten.

Deze ambachtsslieden zijn als het ware tevens kunstenaar, want grote beelden kunnen niet in één stuk worden gegoten. De diverse stukken moeten aan elkaar

worden gelast, waarbij het er op aan komt dat er geen lasnaden meer zichtbaar zijn en de tekening of het profiel door de kunstenaar voorzien ook op de plaats van de lasnaden terug te voorschijn komt.

Het procédé verloopt in diverse stappen:

de negatiefmal: Een onvermijdelijke tussenstap tussen het originele beeld (het model) en de kopie ervan in was (het wasmodel), is de negatiefmal (tenzij het model rechtstreeks in was is opgebouwd). Een model kan uit verschillende materialen gemaakt worden (klei, gips, steen, hout). Afhankelijk van het formaat en de complexiteit van het model kan de mal uit meerdere delen worden opgebouwd. Elk deel van de negatiefmal heeft twee lagen. De eerste laag, de contactlaag, moet zorgen voor de overname van de vorm tot in de fijnste details. Hiervoor wordt siliconenrubber gebruikt. De tweede laag in gips, polyester of epoxyhars, houdt de elastische rubberlaag in de juiste vorm en fungeert als steunmal.

het wasmodel: In elk deel van de negatiefmal worden met een penseel meerdere lagen vloeibare was aangebracht tot een dikte van ongeveer 5 mm. Als de verschillende ingepenseelde delen uit de mal worden gehaald en weer worden samengebracht, bekomt men het wasmodel: een kopie in was van het oorspronkelijk beeld. De naden die de samengestelde delen van de mal hebben nagelaten, worden met was geretoucheerd. Om de omvang van de gietmallen te beperken en om het gieten en het afwerken te vereenvoudigen, wordt het wasmodel vaak in stukken opgedeeld.

de gietkanalen: Rond elk wasmodel wordt een systeem van wassen kanalen gebouwd, die kanalen zorgen ervoor dat het brons bij het gieten gelijkmatig over het hele beeld verdeeld wordt. Vanuit de giettrechter vertrekken de hoofdgietkanalen en via aftakkingen wordt de verbinding met het model

gemaakt. Om tijdens het bronsgieten de lucht uit de gietmal te laten ontsnappen, worden op de hoge punten van het wasmodel ontluchtingskanalen aangebracht. Op de laagste punten staan kanalen langs waar de gesmolten was uit de mal kan lopen.

het droogstoken: Het wasmodel (samen met de gietkanalen, de ontluchtingskanalen en de wasafloopkanalen) wordt met een vuurvast materiaal ingekapseld, zowel rondom het beeld als binnenin (de kern). Dit vuurvast materiaal bestaat uit een vloeibare mengeling op basis van gips (als bindmiddel) en een hittebestendig materiaal zoals gemalen baksteen, porfier of chamotte. De vuurvaste mallen worden vervolgens in de oven droog gestookt. De temperatuur wordt langzaam opgedreven tot 650 °C, het grootste deel van de was smelt en eventuele resten van de was worden bij de hoge temperaturen uit de gietmal weggebrand.

het brons gieten: Het brons wordt gesmolten op ca. 1150 °C en via de giettrechter in de uitgestookte mal gegoten. Daar vult het de leegte die ontstaan is door het wegsmelten van het wasmodel en de gietkanalen.

het verwijderen van de mal: Eenmaal afgekoeld wordt de vuurvaste mal weggekapt en worden de gietkanalen langsheen het beeld afgezaagd. Om alle resten van het vuurvast materiaal te verwijderen worden de stukken gezandstraald.

het ciseleren: Nadien wordt het beeld geciseleerd. Alle ongewenste sporen die het gietproces achter laat worden weggewerkt (contactpunten tussen gietkanalen en beeld, gietfouten, lasnaden van het hersamenstellen van het beeld,...) .

het patineren: De laatste bewerking van het afgewerkte bronzen beeld is het patineren. Aan de hand van chemische producten (meestal gepaard met opwarming) wordt een kleur aangebracht.

Het bezoek werd afgesloten met een receptie met menig glaasje champagne – met hapjes - aangeboden door broeder Luc De Wilde. Dit was een waardige voorbode van het prachtige diner dat volgde in de “Blauwe Artisjok” www.deblauweartisjok.be Afweziggen hadden ongelijk, het was een mooie dag en dat lag niet alleen aan de herfstzon.

5. Te noteren in uw agenda !

Uitstappen: 16 november (privé orgelverzameling zeg maar museum van broeder Antoine Van Acker)
Algemene vergadering: 14 december (avond) enkel voor leden
Nieuwjaarsdiner: 7 februari 2010 met intronisatie nieuwe leden.

Jean-Pierre Rogiest
Secretaris
jean-pierre.rogiest@pandora.be
tel. : 09/251.51.21 en 0497/14 52 11